

ПРОГРАМ

МИЛИЦА СКОКО ЈОВАНОВИЋ
судија Првог основног суда у Београду

КАНДИДАТ ЗА ИЗБОРНОГ ЧЛАНА
ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА
ИЗ РЕДА СУДИЈА ОСНОВНИХ СУДОВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Драге колегинице и колеге судије,

Првенствено бих се захвалила свим колегиницама и колегама судијама на подстреку и подршци да се кандидујем за изборног члана Високог савета судства из реда судија основних судова, и то како судијама Првог основног суда у Београду у ком вршим судијску функцију, тако и судијама из Основног суда у Зрењанину, Основног суда у Нишу, Основног суда у Новом Саду, Другог основног суда у Београду и Основног суда у Смедереву, који су ми својом подршком и потписом, дали ветар у леђа и омогућили да станем пред вас. Захвалила бих се и свим судијама на издвојеном времену и интересовању за саме изборе за изборног члана Високог савета судства из реда судија основних судова на територији Републике Србије.

Током досадашње каријере, увек сам се залагала за унапређење рада и начина функционисања српског правосуђа, за принцип поделе власти и очување вере сваком појединцу у правосуђе у нашој земљи, у ком духу ћу настојати да се залажем и убудуће.

Уколико добијем ваше поверење да будем бирана за изборног члана Високог савета судства, као приоритетне вредности за које бих настојала да се борим су:

1. Обезбеђивање систематског здравственог прегледа судија

Редовни годишњи систематски прегледи носилаца судијске функције, колико је мени познато, никада нису били тема ни једне седнице Високог савета судства. Уколико задобијем ваше поверење ово ће бити један од приоритета за који ћу се као изборни члан Савета залагати. Ово се наравно односи на све судије судова Републике Србије, како опште тако и посебне надлежности. Велики прилив предмета, констатни стрес којем смо изложени, тежња да се поштују законски рокови, да поступци буду што краћи и ефикаснији, као и чињеница да је живот ван суда све убрзанији, додатно усложњавају квалитетно обављање судијске функције, а са друге стране то су све фактори који утичу и на здравље. Брига о људским ресурсима треба да буде на првом месту, нарочито због чињенице да доброг судију није могуће „преко ноћи створити“ већ су за то потребне године рада и улагања да би се на крају добио квалитетан судија. Сматрам да ово треба да буде стандард и да би се на тај начин побољшала здравствена заштита судија у смислу превенције.

2. Бољи материјални положај носилаца судијске функције

Уколико ми поверите вршење функције члана у Високом савету судства, ово ће бити тема за коју ћу се од почетка па до краја мандата перманентно залагати. Према Уставу Републике Србије Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија. Највиши правни акт се не бави материјалним положајем судија, већ је ово питање регулисано Законом о судијама, па је тако чланом 5 Закона прописано да судија има право на плату и пензију у складу са достојанством судијске функције и одговорношћу судије. Поред сталности судијске функције, материјални положај је свакако један од најважнијих критеријума за очување самосталности и независности судија. Није тајна да је међу носиоцима судијске функције висок ниво незадовољства примањима, односно материјалним

положајем. Зато ћу се као члан Савета залагати за конкретна законска решења, која би водила побољшању материјалног положаја свих судија, посебно имајући у виду да је незавидан материјални положај судија један од главних разлога одласка из правосуђа, али и недовољне заинтересованости младих колега за рад у суду. Такође сматрам да се мора изнаћи законско решење да последња плата која је исплаћена судији буде и његова основица за будућу пензију. На овај начин би такав износ пензије гарантовао материјалну сигурност судије и након завршетка радног века.

Даље, залагаћу се да се питање плата носилаца судијске функције уреди тако што би се основица за обрачун и исплату основне плате судије изједначила са просечном платом на републичком нивоу. Ово је био и део предлога приликом израде новог Закона о судијама, али исти није опстао услед изостанка одобрења Министарства финансија. Ово питање мора да се актуелизује, пре свега јер су плате судија у Србији међу најнижима у Европи, али и у региону југозападног Балкана. Са друге стране, везивањем основице за републичку просечну зараду судије би на неки начин делиле и судбину народа у чије име поступају и доносе пресуде.

Надаље, чланом 46 Закона о судијама је прописано да се основна плата судије који врши функцију у суду у коме је непопуњено више од 10% судијских места или у коме је знатно повећан обим посла може увећати од 10% до 50%, сразмерно броју непопуњених места, односно обиму повећања посла. Законодавац је ову одредбу поставио тек као могућност, а не обавезу, за разлику од одредбе предвиђене Законом о јавном тужилаштву у ком је иста постављена као императивна, а одлука Савета је само деклараторне природе. Залагаћу се за измену ове одредбе и то тако да и у Закону о судијама она буде формулисана као императивна, а не да буде тек могућност за примену. Изменом ове законске одредбе постигла би се двострука сврха. Прва да се додатно мотивишу судије које обављају своју функцију у судовима у којима нису попуњена судијска места, па следсвено томе, имају већи обим посла и објективну тежину у савладавању предмета. Друго, ово би био додатни мотив за Високи савет судства да благовремено расписује конкурсе и исте ажурно спроводи, односно да избором попуни упражњена места.

3. Унапређење просторних и других услова рада судија

Опште је познато да велики број судова у Републици Србији има проблем са недостатком простора или исти није адекватан, иако је у последње време учињен искорак од стране Министарства правде у циљу побољшања услова рада, сматрам да се на том плану мора још доста урадити. Ово се пре свега односи на основне судове који су најбројнији и са највећим бројем судија. Управо из поменутог разлога, суђења се често одвијају у неадекватним просторијама, које пре личе на омање собе, него на суднице. Ово урушава углед судова, али и ауторитет судије, а посебно утиче на квалитет рада. Високи савет судства према Закону о уређењу судова предлаже обим и структуру буџетских средстава неопходних за текуће расходе, а затим и врши расподелу тако добијених средстава, где бих се залагала пре свега за опредељивање већих новчаних давања, а затим и да се тако добијена средства што правилније расподеле између судова.

4. Критеријуми за избор и напредовање

Напредовање судија мора да буде засновано на објективним и мерљивим критеријумима, пре свега јер је реч о високо интелектуалном и сложенем послу, на који утиче више повезаних фактора. Уставним амандманима из области правосуђа, који су потврђени на референдуму одржаном 16. јануара 2022. године и проглашени у Народној скупштини Републике Србије, измењене су не само одредбе о надлежности и саставу Савета, већ и одредбе о начину избора судија. Између осталог, нема више тзв. пробног мандата судија у трајању од три године, а нема више ни непосредног учешћа Народне скупштине, као законодавне власти, у избору судија. Уместо тога, уведено је посредно учешће представника Народне скупштине преко истакнутих правника који су саставни део Савета. Новина је и увођење двостепености у самом поступку избора судија, с обзиром да је предвиђена могућност подношења жалбе Уставном суду, која искључује право подношења уставне жалбе. У складу са овим изменама донети су и подзаконски акти којима је ближе уређен поступак избора судија и то пре свега кроз Правилник о поступку за избор судије и председника суда („Сл.гласник РС“, бр. 34/2024), те Правилник о вредновању рада судије и председника суда, којима се на детаљан начин прописују критеријуми вредновања рада и напредовања. Нови законски оквир свакако представља помак ка већој професионализацији и транспарентности у избору и напредовању судија, али треба и помно пратити уочене неправилности и исте кориговати.

Сматрам да је потребно и јасно дефинисати положај и напредовање судијских помоћника, као и њихов целокупан радно правни статус, с обзиром на њихов значај за судије и судове. У том погледу морају се предузети одређене мере и то без одлагања, како из разлога да би се зауставио негативан тренд одлива кадра из реда сарадника, тако и ради подстицања младих, свршених академица за рад у правосуђу. Чињеница да је судијски приправник практично „осуђен“ да волонтира за време обављања приправничког стажа у трајању од две године, већ на самом почетку искључује значајан број квалитетних кадрова који нису у објективној могућности да током две године буду ангажовани без зараде. У том делу ћу се залагати да се, барем за почетак, у сарадњи са Националном службом за запошљавање омогући неки вид накнаде, као што је то био програм „Прва шанса“, да сви волонтери у судовима током целокупног приправничког стажа примају одређену новчану накнаду, а не као што је до сада практиковано само понекад и у ограниченом броју. На овај начин, верујем да бисмо подстакли младе колеге, који тек започињу своје каријере, да дођу у судове и да на тај начин стекну добру праксу као приправници, уз мотив да након тога заснују радни однос као сарадници, а по испуњењу услова за избор судија и као носиоци судијске функције, чиме би дали свој пуни допринос правосудном систему.

5. Однос Високог савета судства према јавности

Отварање Високог савета судства према јавности кроз транспарентну и активну комуникацију са медијима, услов је за поверење јавности у судску власт и кључ за њену независност. Велики искорак у овом правцу учињен је када су седнице Савета постале јавне, односно од када се уживо преносе. Међутим, Савет и даље нема портпарола иако је то место предвиђено Правилником о систематизацији радних места. Његово постављење је један од предуслова за сталну комуникацију са јавношћу и медијима. Високи савет судства не треба да „брани судове од јавности“, већ да јавно брани њихову независност и интегритет и то аргументовано објашњавајући судске одлуке (наравно у мери у којој је то дозвољено и примерено) и принципе правде, на који начин, сам сигурна, би се побољшао утисак који суд и судије остављају код грађана.

6. Заштита судија од непримереног утицаја у вршењу судијске функције

Законом о уређењу судова (Сл.гласник РС, БР. 10/2023), у члану 8 прописано је следеће:

„Ради очувања ауторитета и непристрасности суда забрањен је непримерен утицај на судију у вршењу судијске функције, нарочито сваки облик претње и принуде према судији, коришћење јавног положаја, медија и јавног иступања, којима се утиче на ток и исход судског поступка. Забрањен је сваки непримерени утицај на суд, као и притисак на учеснике у судском поступку“. Ранијим Законом био је описан „недозвољени утицај“ а сада је прописана „забрана непримереног утицаја“. Дакле, штити се основна вредност, а то је независност судија и судова, јер ако се то обезбеди, можемо говорити о гаранцији независности правде. Законска регулатива није усмерена у правцу давања привилегије судијама, већ у бољем интересу грађана. У интересу јавности и грађана је да судије буду заштићене од непримереног утицаја, како појединачно, тако и на нивоу правосуђа. Ово се нарочито односи на судије које поступају у судовима у мањим срединама у којима се становништво махом међусобно познаје, те су судије засигурно изложеније непримереној критици.

Програм који сам пред вас изнела је само део онога за шта бих се залагала као изборни члан Савета из реда судија основних судова током свог мандата. Поред тога, нарочито желим да охрабрим сваког судију да има слободу да се на јасан и транспарентан начин обрати Савету како у смислу критике, тако и у смислу конструктивних предлога, а све ради постизања заједничких циљева и изналажења најбољих решења. Колегинице и колеге који ме лично познају, могу да потврде да сам колегијална, приступачна и увек спремна да се zaloжим и помогнем.

Уколико ми укажете своје поверење, будите сигурни да ћу бити ваш глас који ће се засигурно чути у Високом савету судства, јер заједно можемо много да променимо. Најтеже је искорачити, а ја сам свој први корак ка заједничком циљу начинила, те позивам вас да и ви у томе учествујете. Стари Латини су имали изреку, те бих у том духу и завршила излагање овог дела свог програма, *Iustitia est fundamentum regnorum* - Правда је темељ државе.

Кандидат за изборног члана Високог савета судства из реда судија

Милица Скоко Јовановић,

Судија Првог основног суда у Београду